

เสียงที่เคยถูกทำให้เงียบ

คนเฒ่า
คนแก่
คนชรา
คนพิการ

Art
Writing lab
In Process

เสียงที่เคยถูกทำให้เงียบ

คณิศร สันติไชยกุล

ปีป... ปีป... ปีป... ปีป... เสียงดูดผม

มองผ่านราวกันทำจากแผ่นพลาสติกใส PVC เป็นริ้ว ๆ เห็นคนสองคนอยู่ภายใน นั่งอยู่บนเก้าอี้สตูล สแตนเลส อีกสามคนกำลังยืนมองภาพส่วนหนึ่งของอวัยวะมนุษย์ที่เผยให้เห็นรอยปูดพองแตกกระแหงของเส้นเลือดดำ

ปีป...

ปีป...

ปีป...

ปีป...

เสียงของเครื่องวัดชีพจรดังออกมาผ่านลำโพงสองตัวที่ตั้งอยู่บนเสาน้ำเกลือ เสียงเต้นของหัวใจ เสียงของผู้คนจำนวนมากที่ต่างพูดคุยกันในเรื่องของตัวเอง เฝ้ารอการเรียกชื่อตัวเอง และปะปนไปด้วยเสียงระเบิดดังสนั่นอยู่เป็นระยะ จากที่ห่างไกลออกไป

เมื่อฟังให้ดี เสียงระเบิดหรือคล้ายระเบิดนั้นไม่ได้ออกมาจากลำโพงในห้องเสมือนทางการแพทย์ แต่ปะทุออกมาจากที่ห่างออกไปสักระยะหนึ่ง “พร้อมหรือยัง เอาเลยมัย” เสียงซุบซิบของวัยรุ่นกลุ่มหนึ่งดังมาจากด้านหลัง พลันให้นึกถึงบรรยากาศของสวนสนุกที่กลุ่มผู้ทำทนายชอระดมกำลังใจก่อนเข้าไปผจญภัยในห้องแห่งความมืด

แต่ที่นี่ไม่ใช่สวนสนุก และเสียงที่ดังที่สุดก็ไม่ใช่เสียงของระเบิด

นับเป็นปีที่ 9 สำหรับโครงการบ่มเพาะและสร้างเครือข่ายศิลปินรุ่นใหม่ EARLY YEARS PROJECT หรือ EYP#9 ดูเหมือนว่าธีมของโครงการในปีนี้อยู่ที่ “Actions Speak Louder? – พูดไปสองไพเบี้ย” กำลังทำให้เข้าใจได้ว่าการพูดและการกระทำเป็นสองสิ่งที่ตั้งอยู่ชั่วคราวข้ามกัน แต่หากมองดูวิวัฒนาการการเรียนรู้ของมนุษย์ ทั้งสองอย่างกลับอยู่ฝั่งเดียวกัน ทั้งเกิดพร้อมกัน และเกิดตามกันและกัน แม้แต่ในตัวนิทรรศการนี้เอง แต่ละชิ้นจะมีวิดีโอบันทึกบทสัมภาษณ์ (คำพูด) ของศิลปินเจ้าของผลงาน จัดแสดงเคียงคู่ไปกับตัวชิ้นงาน (การกระทำ) ของศิลปิน ภาษาและกระบวนการ เดินทางไปพร้อมกัน

ในนัยหนึ่ง เสียงก็คือภาษา การเปล่งเสียงหรือกระบวนการที่ทำให้เกิดเสียงคือการกระทำ ทั้งสองสิ่งก็เดินทางไปพร้อมกัน ผมนึกถามต่อในใจ แล้วอะไรดังกว่ากัน?

ภาษาจะไม่เกิด หากปราศจากการกระทำของตัวแบบ ซึ่งสามารถไล่เรียงได้ตั้งแต่เสียงของเครื่องวัดชีพจรในงาน “Bodies of Memo” ของภาคภูมิ ณ์ชปภัสสร ที่เดินทางมาพร้อมภาษาของความทรงจำ เสียงระเบิดในงาน “พรมแดนแห่งเสียง” ของสุธิพงษ์ สุดสังข์ ที่มอบภาษาของการสูญเสีย ตลอดจนเสียงของเหล่าในงาน “เหล่า (we are reincarnating through each other)” ของปริฉัตร ธนาภิวัฒน์นุกูร และขวัญในงาน “มนุษย์โสส” ของเจษฎา จันทรแย้ม ซึ่งมาพร้อมภาษาของการขับขาน ขับกล่อมเพื่อเผยแพร่เรื่องราวของการมีอยู่ มนุษย์จึงสร้างภาษาด้วยท่าทีของเสียง ในการหยิบจับสิ่งเหล่านี้ที่จับต้องไม่ได้ให้กลายเป็นสิ่งที่จับต้องได้

เมื่อผมทวนเส้นทางของเสียง (รวมถึงน้ำเสียง) อีกครั้ง ซึ่งเป็นมิติที่ดึงดูดผมมากที่สุดของนิทรรศการ ผมยืนฟังความเจียบเพื่อเลื่อนตัวเองผ่านภาษาไปหาการทำความเข้าใจเป็นการเดินทางตามเสียงที่แซมด้วยเว้าแหว่งของความเจียบ ซึ่งเผยตัวออกมาเป็นภาษาที่แท้จริงไม่แพ้เสียงคร่ำครวญของผู้ถูกกดขี่ ผมหลบเข้าห้องมืดไปเจอเสียงที่ไม่ต้องการถ้อยคำก็เข้าใจได้ดี แต่เมื่อหยุดอยู่ในนั้นนานอีกสักหน่อย ผมพลันนึกถึงเสียงของการควบคุม อำนาจของผู้สั่งการ ผมจึงเริ่มได้ยินเสียงเรียกหาของผู้ที่ไม่มีโอกาสมาอยู่ตรงนี้ แต่วินาทีต่อมา มันก็ถูกเสียงปะทุของระเบิดกลบไปอีกครั้ง มันไม่ช่วยอะไรเลย ผมโกรธ โกรธที่มันหายไปอีกครั้งและอีกครั้งอยู่ร่ำไป

ผมก้มต่ำฟังเสียงที่ซ่อนอยู่ด้านในจอมปลวก เสมือนเสียงของอสุรกายที่ถูกกักขัง เดินต่อมาฟังเสียงในจินตนาการของนกในชนบทอีสาน และเสียงเพรียกหาหลังชีวิต กล่อมให้กลับมาสู่ตัวแบบของมนุษย์

เมื่อต้องดิ้นรน เสียงก็จะถูกแปลง เมื่อต้องการมีชีวิต เรือนร่างของตัวตนก็จะปรากฏ พื้นที่แห่งนี้จึง อิงอวลไปด้วยภาษาและกระบวนการสร้างภาษา ซึ่งเป็นสองด้านของเหรียญเดียวกัน

เสียงของสิ่งที่ถูกทำให้ไม่มีเสียงจึงเป็นเสียงที่ดังที่สุด เรือนร่างของมันค่อย ๆ ปรากฏให้เห็นอย่างเรือนร่างในจุดแรก และขยายใหญ่ขึ้นจนเต็มกายเมื่อสิ้นสุดเส้นทางของนิทรรศการ แว่วของเสียงระเบิดและเสียงกรีดร้องใต้จอมปลวก เป็นเสียงเหล่านี้ที่เคยถูกทำให้เจียบเป็นสารทางภาษาที่กำลังดิ้นรน แต่มันได้กลับมามีชีวิตอีกครั้งที่ก่อร่างเปิดเผยร่วมกันในพื้นที่นี้ สนามอันกว้างใหญ่ที่เปิดรับเสียงที่ถูกมองข้าม คงจะเป็นคำอธิบายท่าทีของโลกอนาคตที่ศิลปินในโครงการหวังอยากเห็น

รูปภาพประกอบ (ทั้งหมดถ่ายโดย คณิศร สันติไชยกุล)

ภาคภูมิ รัชปภัตสร,
Bodies of Memo, 2026

สุธิพงษ์ สุดสังข์,
พรมแดนแห่งเสียง, 2026

ปริฉัตร ธนาภิวัฒนกุล, หล่ำ
(we are reincarnating through each other), 2026

